

Asia: VN/27681/2025

Lausuntopyyntö sosiaali- ja terveydenhuollon valvonnasta annetun lain kehittämistarpeiden arviomuistiosta

Lausunnonantajan lausunto

Kommenttinne arviomuistion luvusta 5 (Valvontalain 1 luku Yleiset säännökset)

-

Kommenttinne arviomuistion luvusta 6 (Valvontalain 2 luku Palveluntuottajaa ja toimintaa koskevat edellytykset)

-

Kommenttinne arviomuistion luvusta 7 (Valvontalain 3 luku Palveluntuottajien ja palveluyksiköiden rekisteröinti)

-

Kommenttinne arviomuistion luvusta 8 (Valvontalain 4 luku Omavalvonta)

-

Kommenttinne arviomuistion luvusta 9 (Valvontalain 5 luku Viranomaisvalvonta)

-

Kommenttinne arviomuistion luvusta 10 (Valvontalain 7 luku Erinäiset säännökset)

-

Kommenttinne arviomuistion luvusta 11 (Valvontalain 8 luku Voimaantulo)

-

Kommenttinne arviomuistion luvusta 12 (Erinäiset kysymykset)

-

Muut kommenttinne arviomuistiosta

Mikro- ja yksityisyritykset ry toteaa yleisesti arviomuistiosta ja valvontalain kehittämistarpeista seuraavan.

Soteri-rekisteröinnit ruuhkautuivat välittömästi uuden valvontalain voimaantulon myötä vuoden 2024 alussa. Tämä johtui Soterin valmistelun totaalista epäonnistumisesta ja uuden järjestelmän ottamisesta käyttöön tietoisesti pahasti keskeneräisenä.

Vasta pitkällisen viivyttelyn jälkeen STM ryhtyi valmistelemaan lakiin väliaikaista muutosta. Sekä eduskunnan apulaisoikeusasiamies että oikeuskansleri moittivat antamissaan ratkaisuisa rekisteröintien kohtuuttoman pitkiksi venyneistä käsittelyajoista ja hakijoiden perusoikeuksien loukkauksista.

Valvontalakiin säädetty väliaikaiset muutokset toiminnan aloittamiseen helpottivat Soterin käyttöönotossa esiintyneitä merkittäviä ongelmia, mutta eivät todellakaan poistaneet niitä. Mahdollisuus aloittaa toiminta tai toteuttaa jo rekisteröityyn toimintaan olennainen muutos ennen rekisteröintiä koskevan päätöksen saamista on ulotettu vain rajoitettuihin palveluntarjoajiin. Käsittelyajat ovat edelleenkin aivan liian pitkiä ja menettelyssä kerätään rekisteröinnin tarkoituksen kannalta tarpeettomia tietoja. Valvontalain käsitteet ja soveltamisala eivät tunnista nykyisiä palvelumuotoja ja alihankintasuhteita. Omavalvonnan toteutus ja suunnitelman päivitys lyhyin väliajoin lisäävät erityisesti pienten toimijoiden hallinnollista taakkaa.

Voimassa oleva laki on säädetty sillä edellytyksellä, että Soteri toimii suunnitellulla tavalla. Tämä on kuitenkin epäonnistunut pahoin. On täysin kohtuutonta säilyttää toimimattomasta järjestelmästä aiheutuneita ja edelleen aiheutuvia ongelmia palveluntuottajien ja viime kädessä potilaiden kärsittäväksi. Väliaikaista lakimuutosta tehtäessä lähtökohtana olisi pitänyt olla aikaisemman ilmoitus- ja toiminnan aloittamiskäytännön palauttaminen erittäin nopealla voimaantulolla aina siihen asti, kunnes kaikki Soterin ongelmat on ratkaistu.

Täysin kohtuutonta ja epäoikeudenmukaista on myös ollut hakemusten käsittelyyn käytetyn lisäajan laskuttaminen hakijoilta maksujen korotuksina, kun lisätyö on aiheutunut suurimmalta osaltaan järjestelmän virheistä ja toimimattomuudesta.

Epäonnistuneen järjestelmän suoranaiseksi kärsijöiksi ovat joutuneet palveluntuottajat. Rekisteröintiviiveet ovat rikkoneet hakijoiden perusoikeutta elinkeinon harjoittamiseen. Lähes sata elinkeinonharjoittajaa on tehnyt Valtiokonttorille korvausvaatimuksen, mutta niidenkin käsittely on nyt ruuhkautunut.

Pahimmillaan järjestelmä toimii nyt jopa esteenä markkinoille tulemiselle. Rekisteröinnin hallinnollinen taakka kohdistuu erityisesti pieniin toimijoihin. Sama koskee kohtuuttoman suuriksi nousseita hakemusmaksuja. Sääntelyn pitäisi olla riskiperusteista ja oikeasuhtaista, mutta nyt näin ei ole. Varsinkin yksinyrittäjien kohdalla prosessi on täysin ylimitoitettu sekä hallinnollinen taakka ja kustannukset suhteettoman suuret.

Arviomuistiossa on selvitetty pääasiallisesti viranomaisten näkökulmaa muutoksiin. Tämäkin kuvastaa koko järjestelmän perusasetelmaa. Järjestelmän tavoite on sinänsä perusteltu, mutta sen toteutuksessa ei ole mietitty palveluntuottajien näkökulmaa juuri lainkaan. Jatkovalmistelussa on saatava aikaiseksi palveluntuottajien kannalta oikeudenmukainen ja kohtuuhintainen järjestelmä, jossa menettelyä ja tietojen keräämistä kevennetään sekä käsittelyaikoja merkittävästi nopeutetaan. Väliaikaisen sääntelyn pitkittäminen järjestelmän ongelmien jatkuessa ei ole hyväksyttävä ratkaisu.

Monet toimialajärjestöt ovat lausunnoissaan nostaneet esiin palveluntuottajien näkökulmaa ja tarpeita valvontalain yksittäisten säännösten muuttamiseen. Pidämme lausunnoissa esitettyjä näkökulmia oikeina ja niissä ehdotettuja muutoksia perusteltuina.

Mäkinen Heikki
Mikro- ja yksinyrittäjät ry